

«ВУЗЛИКИ НА ПАМ'ЯТЬ» ЩОДО МИРУ В УКРАЇНІ

«Остання пропозиція» Трампа щодо миру вимагає від України погодитися на російську окупацію», – повідомив американський новинний веб-сайт «Axios» (<https://www.axios.com/2025/04/22/trump-russia-ukraine-peace-plan-crimea-donbas>). Мовляв, 23 квітня в Лондоні Сполучені Штати очікують відповіді України на мирні пропозиції, які включають визнання США Криму частиною Росії та неофіційне визнання контролю Росії майже над усіма територіями, окупованими після вторгнення 2022 року.

На наш погляд, українській владі було б доречно ознайомитись (зав'язати «вузлики на пам'ять» з історією протистояння Великої Британії нацистській Німеччині.

Ось як міркував 28 травня 1940 року Вінстон Черчілль про можливі поступки Гітлеру: *«У ці останні дні я ретельно обмірковував, чи входив до моїх обов'язків розгляд можливості розпочати переговори з Цією Людиною (Гітлером. – О. Р.). Але даремно було думати, що якщо ми спробуємо укласти мир зараз, ми отримаємо крапці умови, ніж якби ми боролися. Німці вимагатимуть наш флот – це буде називатися «роззброєнням», – наші військово-морські бази та багато іншого. Ми повинні будемо стати державою-рабом, хоч і буде створено британський уряд, який буде маріонеткою Гітлера – під орудою Мослі (Політик, засновник Британського союзу фашистів, розпущеного 1940 року. Після Другої світової повернувся в політику, в 1959 році безуспішно брав участь у парламентських виборах. – О. Р.) чи когось такого. І де ми опинимося в результаті? <...> Я переконаний, що кожен із вас підніметься і зірве мене з мого місця, якщо я хоч на мить задумаю вести переговори чи здається. Якщо наша довга острівна історія має нарешті закінчитися, нехай вона закінчиться лише тоді, коли кожен із нас лежатиме на землі, захлинаючись власною кров'ю».*

22 червня 1940 року повноважний представник Советського Союзу у Великій Британії І. М. Майський надіслав телеграму до Народного комісаріату закордонних справ СРСР (НКІД): *«... Паніки немає. Навпаки, зростає хвиля впертого, холодного британського казку та рішучості чинити опір до кінця. <...> Популярно все те, що сприяє справі опору німецькій атаці, непопулярне все те, що цьому заважає. <...> Черчілль користується це більшим авторитетом у робочих колах: його вважають єдиною людиною, здатною «виграти війну». Проте роздратування і ненависть до Чемберлена і*

компанії у цих колах зростають з кожним днем і знаходять дедалі різкіші висловлювання. Нагадаю, наприклад, мітинг 25 тисяч південноуелльських гірників, які вимагали беззастережно віддати Чемберлена під суд за зраду. <...> І якщо в найближчому майбутньому чемберленівські елементи з уряду не будуть видалені, весь кабінет може потрапити в критичне становище. <...> Серед панівних класів настрої явно дволяться: одна течія, очолювана Черчіллем, стоїть за «війну до кінця», причому заради цієї мети схильні йти досить далеко назустріч робітникам у сфері внутрішньої та економічної політики (оподаткування багатих, ліквідація військових прибутків, реорганізація уряду тощо). Інша течія, очолювана Чемберленом, страшно боїться економічних і соціально-політичних наслідків продовження війни і тому готова при першій же можливості укласти з Німеччиною більшени прийнятний мир. <...> сам Чемберлен намагається розігрувати в кабінеті роль екстреміста у всьому, що стосується війни. <...> Події мчать зараз із стрімкою швидкістю, і та картина суспільних настроїв, яка намальована у попередніх рядках, надалі може легко змінитися. Зокрема, величезну роль у формуванні та розвитку цих настроїв відіграла і відіграватиме поведінка Німеччини, а також той чи інший ефект її атаки на Англію у всіх елементах (море, повітря, суша)...».

Через два місяці, 7 вересня, 300 німецьких літаків почали бомбардувати Східний Лондон, а з тим часом британської столиці. Загинули 430 мешканців і понад 1600 зазнали важких поранень. Того ж місяця на Лондон були скинуті бомби загальною вагою у 5 тисяч триста тонн. 29 грудня 1940 найбільше бомбардування в історії Британії спричинило 1400 пожеж. У ніч на Паску 1941 року сто тисяч мешканців Белфасту втратили домівки, а 900 загинули. 10 травня 1941 року наліт німецької авіації забрав життя принаймні 1500 мирних жителів, на яких впали 700 тонн вибухівки. Та попри 43 тисяч загиблих британців, на початок літа 1941 року стало зрозуміло, що нацистам не вдалося зламати волю до боротьби громадян туманного Альбіону.

Як відомо, у травні 1941 року Рудольф Гесс, третя людина в нацистській ієрархії, здійснив переліт до Великобританії. 18 тисяч сторінок з Національного архіву Великої Британії засвідчують, що це була приватна авантюра поплічника Гітлера – спроба домовитися з Британією про спільний похід проти СРСР. За офіційною

версією, 93-річний Гесс начебто наклав на себе руки в тюрмі Шпандау, розташованій на території британського сектору Берліна, за неофіційною – був убитий.

Не зайве прочитати і емоційні афоризми Вінстона Черчілля: *«Коли ви нарешті зрозумієте, що неможливо домовитися з тигром, якщо ваша голова в його пащі!»; «Ніколи, ніколи, ніколи не здавайтесь!»; «Миротворець – це той, хто годує крокодила, сподіваючись, що той з'їсть його останнім!»; «Евакуація війну не виграти!»; «Мене часто запитують: за що ми б'ємося? Можу відповісти: «Перестанемо боротися – тоді дізнаєтесь!»; «Нації, що програли битву, відновлюються. Ті, що здалися – зникають»...*

Членам американської делегації також варто нагадати висловлювання республіканця Гаррі Трумена, зроблені ним у різний час своєї політичної діяльності.

Так, 23 червня 1941 року сенатор Трумен на шпальтах «Нью-Йорк Таймс» заявив: *«Якщо ми побачимо, що перемагає Німеччина – нам треба допомагати Росії; якщо ж ми побачимо, що перемагає Росія – нам треба допомагати Німеччині. І таким чином нехай вони вбивають один одного якомога більше; хоча я не хочу перемоги Гітлера ні за яких обставин».* У президента Гаррі Трумена ставлення до сталінського ССР було безальтернативне: *«Росію може зупинити тільки залізний кулак. Вони розуміють тільки силу».*

1948 року саме Трумен зупинив намагання Сталіна упокорити Західний Берлін. В умовах повної советської блокади був налагоджений «повітряний міст». Без оголошення війни жителі міста були врятовані.

Але це було колись. 77 років тому.

Чи може Україна нині, в час жорстокої війни з Росією, сподіватися на мілітарну й гуманітарну допомогу від Сполучених Штатів?

Олег К. РОМАНЧУК